

Ár 2014, föstudaginn 5. september, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 43/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 18. mars 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 15. nóvember 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 20. mars 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 14. apríl 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. apríl 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 5. september 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 12. apríl 2006 gaf sóknaraðili út veðskuldabréf, nú nr. X, til FF. Fasteign A að B, var sett að veði á 2. veðrétti til tryggingar skuldabréfinu. Skuldabréfið var framselt varnaraðila þann 31. desember 2013.

Fyrir liggur ódagsett skjal með yfirskriftinni „Niðurstöður greiðslumats“. Sóknaraðili var tilgreind lántaki að væntanlegu láni að fjárhæð kr. 2.185.000. Áætluð greiðslugeta að teknu tilliti til skulda var kr. -61.248 og eigið fé var kr. -9.174.430.

Sóknaraðili kveður FF hafa hafnað kröfu sinni í maí 2013.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 15. nóvember 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að lán hennar verði dæmt ógilt/fellt niður þar sem hún hafi ekki verið greiðslumetin þegar lánið var tekið, eins og fjármálafyrirtækjum sé skylt að gera samkvæmt lögum frá 2001.

Sóknaraðili vísar til þess að þegar leitað hafi verið til FFF vegna mjög hárra vaxta af umræddu láni hafi þess verið krafist að fyrirtækið myndi afhenda greiðslumat og öll gögn sem fylgt hafi láni því sem um ræði. FFF hafi afhent ódagsett greiðslumat sem unnið hafi verið fyrir tæplega 2,2 milljón króna láni, sem aldrei hafi verið afgreitt. FFF haldi því fram að umrætt greiðslumat hafi verið unnið fyrir 12 milljón króna láninu sem hér um ræði. Upphæð væntanlegs láns á því greiðslumati sé 2,2 milljónir króna og ný væntanleg greiðslubyrði sé því mun lægri en af 12 milljóna króna láninu. Einnig hafi ábyrgðarmenn verið látnir skrifa undir yfirlýsingu um að þeir gerðu sér grein fyrir neikvæðri stöðu lántakandans samkvæmt greiðslumatinu og að þeir óskuðu samt sem áður eftir því að lánið yrði afgreitt.

Sóknaraðili kveðst engar upplýsingar hafa fengið og þá hafi ábyrgðarmenn ekki fengið upplýsingar þegar skjölin hafi verið undirrituð heldur hafi verið merkt X í reitina sem fylla hafi átt út og það hafi verið gert án nokkurra útskýringa með fullu trausti til lánveitandans.

Sóknaraðili vísar til þess að henni finnist skrátið hvernig FFF geti útskýrt fyrir lántaka og ábyrgðarmönnum raunverulega nýja greiðslubyrði láns samkvæmt greiðslumati sem ekki sé til eða samkvæmt greiðslumati sem hafi verið svona töluvert lægra en raunveruleg upphæð lánsins hafi verið.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila verði vísað frá en til vara að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Til stuðnings aðalkröfu sinni vísar varnaraðili til þess að skilyrði 5. gr. samþykkt fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki sé ekki uppfyllt. Samkvæmt 5. gr. samþykktanna sé það skilyrði fyrir meðferð úrskurðarnefndarinnar að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða ekki hafi tekist að leysa málið með sátt innan fjögurra vikna frá því að viðskiptamaður lagði málið fyrir fjármálafyrirtæki. Hvergi komi fram í málatilbúnaði sóknaraðila hvort og þá hvenær hún hafi lagt málið fyrir varnaraðila en varnaraðili hafi einungis nýlega fengið lánið framselt til sín. Einnig komi hvergi fram hvort og hvenær sóknaraðili hafi lagt málið fyrir fyrri kröfuhafa og hver niðurstaða þess hafi verið þar. Í upphafi kvörtunar sóknaraðila komi einungis fram að hún hafi fyrst borið fram kvörtun sína og henni verið hafnað í maí 2013. Ekki fylgi með kvörtun sóknaraðila gögn sem sýni fram á að hún hafi borið fram kvörtun vegna þessa fyrir varnaraðila eða fyrri kröfuhafa. Af orðalagi 5. gr. samþykktanna verði að telja að sönnunarbyrðin um að skilyrði 5. gr. séu uppfyllt hvíli á sóknaraðila. Þá ábyrgð hafi sóknaraðili ekki axlað. Hafi varnaraðila því ekki verið gefinn kostur á að taka afstöðu til þessarar kröfu sóknaraðila áður en ágreiningur hafi verið lagður fyrir nefndina. Því telji varnaraðili að vísa beri málinu frá úrskurðarnefndinni.

Varnaraðili telur málatilbúnað sóknaraðila svo vanreifaðan að erfitt sé að taka til efnislegra varna í málinu. Máli sínu til stuðnings bendir varnaraðili á e-lið 6. gr. samþykktanna en þar komi fram að nefndin fjalli ekki um mál sem séu það óljós, illa upplýst eða kröfur aðila svo óskýrar að þau eru ekki tæk til úrskurðar. Varnaraðili byggir kröfu sína um frávísun málsins á því að málsástæður sóknaraðila styðji ekki við kröfugerð hennar. Þannig sé gerð krafa um ógildingu/niðurfellingu veðskuldabréfs. Rökstuðningur fyrir kröfugerðinni sé að ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat á lántakanda eins og fjármálafyrirtækjum sé skylt að gera skv. lögum frá 2001. Ógilding löggæringa verði almennt að byggjast á ógildingarheimild, þ.e.

lagaákvæðum eða ólögfestum meginreglum. Í því samhengi vísar varnaraðili til dóms Hæstaréttar í máli nr. 638/2010. Sóknaraðili hafi einungis vísað til þess að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt sem grundvöll ógildingar veðskuldabréfsins. Sóknaraðili hafi ekki tilgreint neina ógildingarheimild máli sínu til stuðnings, einungis vísað til ónefndra laga frá árinu 2001, en óvíst sé til hvaða laga sé vísað. Að mati varnaraðila sé kröfugerð sóknaraðila svo óljós að erfitt sé fyrir varnaraðila að taka til varna í málinu og því þurfi varnaraðili að byggja málatilbúnað sinn á öllum mögulegum vörnum sem komast að, þ.e.a.s. verði málinu ekki vísað frá.

Varnaraðili telur að krefjist sóknaraðili í raun ógildingar veðsetningarinnar þar sem borið hafi að greiðslumeta hana áður en lánveiting hafi farið fram með vísan til samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá árinu 2001, að vísa beri málinu frá vegna skorts á lögvörðum hagsmunum. Því til stuðnings vísar varnaraðili til úrskurða úrskurðarnefndarinnar í málum nr. 1/2010 og 59/2013. Telur varnaraðili sóknaraðila því enga lögvarða hagsmuni hafa af niðurstöðu málsins og að vísa beri málinu frá.

Fallist úrskurðarnefndin ekki á aðalkröfu varnaraðila telur varnaraðili rétt að færa fram eftirfarandi röksemdir til stuðnings því að nefndin eigi að hafna kröfu sóknaraðila.

Varnaraðili bendir á að ekki séu til nein lög frá árinu 2001 sem kveði á um að ógilda skuli lán hafi greiðandi þess ekki verið greiðslumetinn fyrir lántöku. Líklegast sé að sóknaraðili eigi við samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 2001. Samkvæmt 1. mgr. 3. gr. samkomulagsins beri fjármálafyrirtæki að meta greiðslugetu greiðanda sé skuldaábyrgð eða veð sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu. Markmið samkomulagsins sé þó ekki að vernda lántaka heldur að vernda ábyrgðarmenn í þeim tilvikum er greini í 3. gr., sbr. 1. gr. Sé markmið samkomulagsins ekki að koma í veg fyrir lánveitingu þegar greiðslugeta lántaka sé neikvæð heldur að vernda ábyrgðarmenn í þeim tilvikum og gera þá meðvitaða um fjárhagsstöðu hugsanlegs lántaka sem þeir eru að gangast í ábyrgð fyrir og þá áhættu sem því fylgi. Leggi samkomulagið því enga skyldu á varnaraðila gagnvart sóknaraðila að greiðslumeta hana. Á þeim tíma er lánið hafi verið veitt hafi ekki verið kveðið á um það í lögum að lánveitendur skyldu greiðslumeta lántaka fyrir lánveitingu, ólíkt því sem 10. gr. núgildandi laga nr. 33/2013 um neytendalán mæli fyrir um. Þrátt fyrir það hafi verið framkvæmt mat á greiðslugetu sóknaraðila.

Varnaraðili bendir á að byggi krafa sóknaraðila um ógildingu láns á 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga þurfi alltaf að framkvæma sanngirnismat. Við slíkt mat þurfi að taka tillit til allra málsatvika. Sóknaraðili byggir á því að sér hafi ekki verið kynnt niðurstaða greiðslumatsins né útskýrt fyrir henni að greiðslugeta hennar hafi verið í mínus. Eins og komi fram í skjalinu „Niðurstöður greiðslumats“ hafi sóknaraðili undirritað niðurstöður neikvæðs greiðslumats og staðfest þar með að hafa kynnt sér það sem í því hafi fallist. Umrætt greiðslumat hafi verið vegna láns að fjárhæð kr. 2.200.000. Þó að nýtt greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt í tengslum við umrædda lánveitingu telur varnaraðili það ekki hafa áhrif á gildi lánveitingarinnar þar sem sóknaraðili hafi vitað við lánveitinguna að hún gæti ekki staðið við greiðslur af lægra láni. Miðað við lán upp á tæpar kr. 2.200.000 hefði afborgun þess verið í kringum 12.000 kr. og áætluð greiðslugeta sóknaraðila að teknu tilliti til skulda orðið neikvæð um rúmar kr. 60.000. Sóknaraðili hafi einnig undirritað skjal sem greint hafi frá sundurliðun afborgana af því láni sem veitt hafi verið og komi þar fram að afborgarnir þess án verðbóta yrðu

samtals kr. 65.050. Sé því greinilegt að ef framkvæmt hefði verið nýtt greiðslumat hefði niðurstaða þess verið þeim mun neikvæðari. Telur varnaraðili sig því hafa kynnt sóknaraðila á fullnægjandi hátt, bæði með neikvæðu greiðslumati og sundurliðun afborgana hvernig fjárhag hennar og greiðslugetu hafi verið háttað. Telur varnaraðili því engan grundvöll vera til ógildingar lánsins, sbr. 36. gr. laga nr. 7/1936.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi skuldabréfs nr. X, útgefnu af sóknaraðila til FF.

Samkvæmt 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er það skilyrði fyrir meðferð úrskurðarnefndar að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða ekki hafi tekist að leysa málið með sátt innan fjögurra vikna frá því viðskiptamaður lagði málið fyrir fjármálafyrirtæki. Markmið reglunnar er að sporna við því að mál séu borin undir nefndina án þess að fyrir liggja að ágreiningur sé um sakarefnið.

Skuldabréf nr. X var gefið út til FF þann 12. apríl 2006. Lánið fluttist yfir til FFF. Í lok árs 2013 gerði FFF upp við varnaraðila, sem eignaðist m.a. einstaklingslán FFF.

Ekki verður fallist á þá afstöðu varnaraðila að viðskiptamaður sem hefur borið upp ágreiningsmál sitt við fjármálafyrirtæki án árangurs, þurfi að bera ágreininginn að nýju upp við nýtt fjármálafyrirtæki, sem eignast kröfu hins fyrra fjármálafyrirtækis með framsali. Verður málinu ekki vísað frá nefndinni á þeim grunni. Á hinn bóginn hefur sóknaraðili ekki lagt fram nein gögn um að hún hafi nokkurn tíma borið málið upp við FFF, fyrri kröfuhafa, þrátt fyrir að staðhæfingum hennar um það hafi verið mótmælt af varnaraðila.

Er nefndinni ómögulegt að víkja alfarið frá þeirri reglu að bera skuli ágreining upp við fjármálafyrirtæki áður en mál er sent nefndinni, eða að byggja á einhliða fullyrðingum sóknaraðila í því efni, gegn andmælum varnaraðila.

Í ljósi framangreinds verður ekki hjá því komist að vísa kröfu sóknaraðila frá úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki með vísan til 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F., er vísað frá.

Reykjavík, 5. september 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Oddur Ólason